

Антошук С. В.,
кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ,
Державний заклад вищої освіти
«Університет менеджменту освіти», м. Київ

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ТА ВЕБСЕРВІСИ ЯК НАВЧАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ ПЕДАГОГА

Обставини сьогодення та, водночас, бурхливий розвиток цифрових технологій значною мірою вплинули на всі сфери нашої життєдіяльності: від управління до промисловості. В окремих галузях, зокрема, освітній, кардинально змінилися вимоги до компетентностей фахівців (педагогів). Освіта вимушено опинилася у «цифровій» ері за лічені тижні. Сучасний педагог, щоб не потрапити на узбіччі «кібернетичного» майбутнього, має володіти й активно використовувати різноманітні інтернет-ресурси та вебсервіси у професійній діяльності.

Правове підґрунтя використання електронних освітніх ресурсів документально унормовано в нашій державі. Насамперед у 2012 р. затверджено «Положення про електронні освітні ресурси» (Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 р. № 1060), у якому надано визначення та затверджено основні види електронних освітніх ресурсів, а також, ухвалено «Положення про електронний підручник» (Наказ МОН від 02.05.2018 р. № 440), у якому визначено вимоги до змісту і структури такого навчального засобу.

Наразі відзначимо, що в останні роки перевага надається відкритим освітнім ресурсам (**Open Educational Resources, OER**) – загальна назва для усіх освітніх засобів, до яких є повністю відкритий доступ завдяки безкоштовній ліцензії або переведення їх у суспільне надбання та створення доступу до таких ресурсів за допомогою інформаційних та комунікаційних технологій [1].

Для вивчення можливостей використання інтернет-ресурсів та вебсервісів в освіті насамперед доцільно звернутися до зарубіжного досвіду. Тому що, для забезпечення освітніх потреб у різних країнах створено значну кількість електронних освітніх ресурсів, зокрема, відкритих цифрових навчальних засобів, курсів, підручників тощо, які можуть бути використані для е-навчання на цифрових пристроях.

Для системи вищої освіти та післядипломної освіти цікавими будуть ресурси провідних закладів вищої освіти, насамперед: **MIT OpenCourseWare** – проєкт Массачусетського технологічного інституту з публікації у відкритому доступі матеріалів всіх курсів інституту (<http://ocw.mit.edu>); **Princeton University** – Освітні матеріали Принстонського університету (США) (<http://mediacentral.princeton.edu>);

Harvard University – Освітні ресурси Гарвардського університету (<http://ocp.hul.harvard.edu>).

Також існують ресурси, що надають відкритий доступ до репозитаріїв відеолекцій та курсів провідних науковців світу. Міжнародна навчальна мережа **World-lecture-project**, яка надає доступ до повних курсів та відеолекцій з різних наукових галузей від відомих навчальних закладів світу (<http://worldlecture-project.org>). Відеокурси кращих університетів світу також пропонує **MyEducationKey** – віртуальний освітній портал, що надає відкритий доступ до навчальних відеолекцій та інших мультимедійних засобів для студентів, учнів і викладачів (<http://www.myeducationkey.com>). Так само із колекцією високоякісних відеолекцій зі всього світу можна ознайомитися на ресурсі **VideoLectures.Net** (<http://world-lecture-project.org>).

У глобальній мережі існують ресурси різних співтовариств, фондів та проєктів, а також освітні платформи, серед яких є й вітчизняні. Насамперед варто відзначити серед них такі як: **Open Educational Resources** (OER, Відкриті Освітні Ресурси) – ресурс створений, на допомогу викладачам, студентам та тим, хто навчається протягом всього життя, щоб знайти відкриті освітні ресурси, що вже розміщені десь в Інтернеті (<https://www.oercommons.org>).

Будь-який подібний список буде неповним без згадки про таку платформу як Coursera. **Coursera** – це потужна міжнародна освітня платформа безкоштовних онлайн-курсів із відеолекціями, завданнями та обговоренням на форумах від викладачів провідних університетів світу, з можливістю отримати електронний сертифікат після завершення курсу (<http://www.coursera.org>). Також звернемо увагу на **Academic Earth** – колекція безкоштовних онлайн-курсів із психології, педагогіки, менеджменту тощо, розроблених фахівцями кращих університетів світу (<http://academicearth.org>). Перший та найбільший проєкт безкоштовної освіти для всіх та кожного в Україні – платформа масових відкритих онлайн-курсів **Prometheus** (<http://prometheus.org.ua>). Неповним буде список і без згадки про платформу онлайн-освіти **EDUGET**, яка надає можливість вчитися і навчати онлайн, у будь-який зручний час, у будь-якій точці планети. Варто звернути увагу також на студію онлайн-освіти **EdEra**, команда якої створює онлайн-курси, спецпроєкти, інтерактивні підручники та освітні блоги, а також пропонує соціальний проєкт інтерактивної освітньої літератури (www.ed-era.com).

Сервіси Інтернет (вебсервіси) постійно змінюються, інтегруються і доповнюються, що характеризує розвиток різних поколінь Інтернету. Веб 1.0 були орієнтовані на розвиток технологій комп'ютерної взаємодії, Веб 2.0 працюють з технологіями орієнтованими на користувачів, а веб 3.0 та веб 4.0 базуються на технологіях взаємодії комп'ютерів і користувачів, що сприяє розвитку семантичного

Інтернету і штучного інтелекту.

Сервісів Веб 2.0 різноманітні: соціальні пошукові системи, засоби для збереження закладок, соціальні сервіси збереження мультимедійних ресурсів, мережеві щоденники, ВікіВікі (WikiWiki), карти знань, соціальні геосервіси. Деяких з них можна використати як навчальні інструменти:

Насамперед це ресурси-проекти фонду ВікіМедіа: **Вікіпедія** – жива енциклопедія (<https://uk.wikipedia.org>); **Вікісловник** – універсальний та багатомовний словник (<https://uk.wiktionary.org>); **Вікіцитати** – збірник цитат (<https://uk.wikiquote.org>); **Вікіджерела** – бібліотека оригінальних текстів (<https://uk.wikisource.org>); **Вікіпідручник** – навчальна література: (<https://uk.wikibooks.org>); **Вікіновини** – відкрита інформаційна агенція (<https://uk.wikinews.org>); **Вікісховище** – загальне сховище файлів мультимедіа (<https://commons.wikimedia.org>); **Вікімандри** – інтернет-портал, присвячений туризму (<https://uk.wikivoyage.org>); **Віківерситет** – форма інтерактивної освіти і ведення відкритих наукових проєктів (<https://beta.wikiversity.org>); **Віківиди** – вільний довідник біологічних видів (<https://species.wikimedia.org>).

Також цікавим є створення та використання карт знань. Карти знань (англ. Mind map) – спосіб зображення процесу загального мислення за допомогою схем. Створення інтелект-карт – цікавий та захопливий процес, який сподобається вам та вашим учням. Тоді у пригоді стануть онлайн-сервіси, розроблені спеціально для створення інтелект-карт, завдяки яким робота не займе багато часу: **FreeMind** (freemind.sourceforge.net), **Xmind** (xmind.net), **Bubble** (bubbl.us), **iMindMap** (happ.imindmap.com), **Mind42** (mind42.com). Докладно про кожний з сервісів ви можете ознайомитися у статті Журналу «На урок» [3].

Існують різноманітні багатофункціональні онлайн-інструменти, за допомогою яких можна створювати інтерактивні дидактичні матеріали, ребуси, пазли, стрічки часу, хмари слів, яскраву інфографіку, гіфки та інтерактивні зображення та організувати практичні роботи з будь-якого предмета. Наприклад, сервіс **Learningapps** (<http://learningapps.org>) – інтернет-сервіс мультимедійних дидактичних вправ; «**Ребуси українською**» (<http://rebus1.com>) – українськомовна онлайн-платформа, за допомогою якої можна створювати власні ребуси чи розгадувати наявні; «**Загадки для кмітливих**» (<https://zagadki.org.ua>) – розважальний сайт для тренування системного мислення, використовуючи загадки, ілюзії, ребуси та головоломки; **Canva** – мультимовна онлайн-платформа, яка допомагає створити яскраву інфографіку, застосовуючи велику бібліотеку дизайнерських шаблонів; **Jigsawplanet** (<https://www.jigsawplanet.com>) – безкоштовний онлайн-сервіс для створення пазлів; **Imgonline** – безкоштовний онлайн-сервіс для комплексної обробки світлин із додаванням різноманітних

спецефектів та створення мотиваторів; **Word It Out** – зручний у використанні англомовний онлайн-сервіс, завдяки якому можна створювати різноманітні хмари слів; **TimeGraphics** – безкоштовний онлайн-сервіс, за допомогою якого можна створювати яскраві й змістовні таймлайни із додаванням фото, аудіо та відеоматеріалів.

Переважає більшість наведених інтернет-ресурсів та вебсервісів успішно працюють на будь-яких цифрових пристроях (сматфонах, айфонах, планшетах), вони на практиці демонструють дієвість принципів відкритої освіти, задекларованих у міжнародних документах, таких як: Кейптаунська Декларація відкритої освіти [4].

Відзначимо, що застосування цифрових технологій в освіті та розроблення електронних навчальних ресурсів – наразі залишається однією з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку вітчизняного освітнього простору. Використання різноманітних інтернет-ресурсів та вебсервісів дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань. За допомогою медіа- та інтерактивних засобів педагогам легше використовувати підхід до викладання на основі впровадження інноваційних підходів, включаючи використання «кейсів», дослідницько-пошукової роботи, методу проєктів, розвивальних навчальних ігор тощо. Як результат – здобувачі освіти набагато краще засвоюють інформацію, перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатись, створювати нові знання та інновації.

Отже, процеси цифровізації й відкритості поступово охоплюють увесь освітній простір, входять у всі освітні ланки та набувають нормативно-правового й наукового обґрунтування. Наразі йде чергове оновлення електронних освітніх ресурсів і зарубіжна наука наголошує на необхідності створення нового покоління навчальних засобів, які ввійдуть до цифрового навчального середовища.

Література:

1. Відкриті освітні ресурси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Відкриті_освітні_ресурси.
2. Воронова Н. Цифрові освітні ресурси в теорії і практиці сучасної зарубіжної освіти / Н.Воронова // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. – Вип. 9. – Слов'янськ, 2019. – С. 37-47.
3. Інтернет на користь: створюємо яскраві інтелект-карти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://naurok.com.ua/post/internet-na-korist-stvoryuemo-yaskravi-intelekt-karti>.
4. Кейптаунська Декларація Відкритої Освіти: Відкриваючи майбутнє відкритим освітнім ресурсам, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.capetowndeclaration.org/translations/ukrainian-translation>.